

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Izhaja vsak petek popoldne.

Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.

Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, pritličje.

Štev. 43.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1924.

II. leto.

Iz politike.

Vladna kriza. — Dvorski in parlamentarni kino. — Mala antanta in Vatikan. Spor med komunisti.

Do zadnjic napovedane krize Davidovičeve vlade je med tem prišlo. Mislili smo, in to bi bilo normalno, da bo Davidovič dal ostavko, da omogoči sestavo koncentracijske vlade. Ali prišlo je drugače, kakor ni prav — pa kdaj se je še v naši ljubi Jugoslaviji kaj zgodilo, kar bi bilo prav? — Drugi ustavni faktor, kakor se imenuje kralj, je Davidoviča pozval, da demisionira. Tak poziv je protustaven in je naperjen proti parlamentu, v katerem je imela Davidovičeva vlada večino. Pot na katerega je stopil s takim korakom drugi ustavni faktor je sila opolzel, kajti znači absolutistično gesto, ki rodi lahko najusodnejše posledice. Na vsak način pa je obsojati tak način izzivanja vladnih kriz in če bi bilo naše politično življenje zdravo in normalno, bi takemu koraku sledil prav energičen odgovor.

Kar pa se je po otvoritvi krize Davidovičeve vlade in pa pred sejo parlamenta, ki je 20. t. m. otvoril svoje redno zasedanje, zgodilo v Beogradu na dvoru in v Narodni skupščini, to je pravcati kino. Začela so se pogajanja med Davidovičevim večino (vladni blok) in nacionalnim blokom (Pašić-Pribičević) za sestavo koncentracijske vlade, to je vlade vsaj vseh glavnih strank Narodne skupščine. Pogajanja so trajala podnevu in ponoči, na dvoru pod vodstvom kralja, v parlamentu, pri Pašiću in Davidoviču, pri Jovanoviću in kdo ve, kje še vse. Do koncentracije ni prišlo, ker so radikali izključili sodelovanje Radičevcev v vladi, češ, da se mora Radič poprej izjaviti za monarhijo. In izgleda, da so tudi na najvišjem mestu v državi tega mnjenja, čeprav je to sila čudna politika, da se naj iz aktivne politike na vladi izključi kaka stranka zato, ker je republikanska. Kaka demokracija pa je to?

Položaj pa je nastajal vse kritičnejši, kajti 20. oktober, dan volitve novega predsedstva Narodne skupščine, je bil tu. Koga naj se voli, kaj bo z vlado — vse je bilo nejasno. Radičevci so se pripravljali na odhod iz Beograda, v radikalnem klubu je manjšina (povečini kmetski poslanci) tudi zahtevala, da zapuste tudi radikalni parlament. V radikalnem klubu je prišlo do burnih razprav, padale so baje klofute, oni so bili za koncentracijo, drugi proti in ti poslednji so prvim očitali, da hočejo vedno samo ministrovati.

Jovanović, ki je bil poprej predsednik parlamenta, je imel mandat za sestavo vlade, sestaviti je pa ni mogel, kajti Davidovičev blok je vstrajal na tem, da gredo tudi Radičevci v vlado.

V tej situaciji — pravijo —, da je bil že podpisan ukaz za imenovanje volivne vlade iz nacionalnega bloka, torej obnovitev P.-P. režima, ki nam je še v tako »milen« spominu. Pravijo, da je ukaz za imenovanje te vlade prišel iz dvora pomotoma v roke g. predsednika (vlade) Ljube (Davidoviča), mesto v roke g. predsednika (skupščine) Ljube (Jovanoviča), ki bi ga imel v parlamentu prečitati. (V Beogradu je namreč običaj, da se nazivajo ljudje s krstnim imenom, zato pomota.) Pravijo, da je Davidovič, ko je dobil ukaz o P.-P. volivni vladi hitro teklen na dvor in dosegel, da se je ukaz umaknil. Kaj pa je resnice na celi stvari, tega pa nihče ne ve... Morebiti je bil vse tudi le trik, ki se je deloma posrečil, kajti nazadnje se je kritični dan 20. oktober končal tako, da smo ostali sicer brez nove vlade, a imamo skupčinsko predsedništvo: Jovanovića (radikal), dr. Mačka (Radičevci) in dr. Hohnjeca (klerikalci).

Nove vlade pa še čakamo in nismo v stanu uganiti, kako bo. Prav bi bilo, da bi bila vlada široke koncentracije (torej z radikali in Radičevci), tudi obnovljena Davidovičeva vlada bi bila primerna, če tudi le začasna rešitev, vsaka volivna vlada bi bila pa nevaren poskus, posebno, če bi se dalo volitve v roke P.-P. režimu. Ta režim bo našel v javnosti tak odpor, da je resno računati z razburljivimi dogodki, ki utegnejo državo v temeljih zamajati. Mi vemo iz izkustva, da je P.-P. režim, režim prikritega absolutizma, dvorske in vojaške kamarile, korupten in nedemokratičen. Taka vlada ne more izvesti niti svobodnih volitev, niti narod pomiriti. Odgovornost odločujočih faktorjev v Beogradu je velika, želimo, da zmaga uvidenost in da pridemo enkrat iz večnih kriz.

Pretekle dni so krožile po listih vesti, da je Mala antanta intervenirala pri francoski vladi, da naj ta ne izpelje svojega načrta za odpravev poslaniškega mesta pri Vatikanu. Kakor znano je levičarska vlada Herriota na Francoskem, podprta od socialistov, sklenila, da odpokliče svojega poslanika pri papežu, ki so ga francoske vlade med vojno postavile. Postopanje francoske vlade v tem vprašanju je pravilno, kajti res ne vemo, zakaj je treba pri papežu poslanikov. Toda Mala antanta je baje pod vplivom naše vlade (v kateri igrajo precejšnjo vlogo naši klerikalci) vtaknila nos v to zadevo, ki je nič ne briga in baje prijateljsko nasvetovala francoski vladi, da naj ne ukine poslaniškega mesta pri Vatikanu, češ, da bi to »katoliške« narode Male antante razburilo. Ne vem, če so Čehi res tako katoliški, v Jugoslaviji bi se le slovenski fajmoštri razburjali, drug pa prav nihče. Vidimo pa, kako klerikalci skrbje za to, da ostane moč klerikalizma neokrnjena.

Spor med komunisti traja naprej in je iz polja debat prešel že v organizacijske, v borbo za moč. Osrednji sindikalni odbor komunistov, ki je v rokah opozicije, to je zmernejše struje, je sklical sejo beograjskega krajevnega strokovnega odbora in pometal iz odbora vse »levičarje-revolucionarce«. To se je opoziciji sicer posrečilo, toda »levičarji« ne dajo denarja iz rok. Opozicija je izdala proti vodstvu komunistične stranke tudi poseben proglas, ki je silno ojster in kjer med drugim vodstvu stranke očita, da je falzificiral številke zadnjega glasovanja v stranki (referenduma), češ, da se je vodstvo stranke zlagalo, ko je izjavilo, da se je referendumu udeležilo 39.000 strankinih članov, kajti stranka je štela takrat le 3.500 članov, glasovalo pa je jedva 2.000 članov.

Pa to je samo eden mnogih, hudih očitkov. Vidi se, da je jugoslovanski komunizem v razpadu, ker se vodi leži med sboj koljejo in sicer očita jo ne samo idejne grehe, ampak tudi poneverbe, falzifikate itd. Pred razpadom ne bo komunizma obvarovala tudi najnovejša moč, ki je prišla iz Trsta v Slovenijo, gospod inž. Gustinčič namreč, ki se je v Sloveniji naenkrat postavil za deželnega komisarja Neodvisne delavske stranke. Bolje bi bilo, da bi inž. Gustinčič ostal, kjer je bil, drugače bomo morali vendar slovenskemu »komunističnemu« delavstvu povedati, kje uživa inž. Gustinčič prav posebno protekcijo, brez katere se ne bi mogel pojaviti v Sloveniji... Eno dobro pa je mož le napraviti: odžagal je dr. Lemeža!

Karl Kautsky.

16. oktobra je praznoval s. Karol Kautsky sedemdesetletnico svojega rojstva. Kautskyjeve sedemdesetletnice se je upravičeno spominjal tudi svetovni proletarijat.

Zakaj se je svetovni proletarijat spominjal Kautskyjeve sedemdesetletnice?

Karol Kautsky je bil, ki je delavske-mu razredu celega sveta odprl vrata do marksizma, Karl Kautsky je bil evangelist in propovednik Marksovih naukov. Potom Kautskyjevih spisov, knjig, brošure, ki so prevedene na najrazličnejše jezike, je spoznal delavski razred nauke socializma, nauke razrednega boja.

Kautsky, veliki propagator, je bil tudi velik organizator. Sicer ni nastopal po shodih, niti ni ustanavljal strank. Sestavljal pa je v svoji skromni sobi naše strankine programe, pisal o strankinih programih, poučeval in bodril praktične organizatorje, ki so dvigali delavske mase in vodili socialistične stranke.

Karol Kautsky pa ni bil samo propagator Marksovih naukov. Po Engelsu

je prevzel Kautsky težko in važno nalogu, da izgradi sistem, ki mu je Marks položil temelje. V velikih obrisih je obdelal Kautsky v posebnih spisih svetovno zgodovino od starega veka do završene dobe kapitalizma in moč marksizma se je pokazala šele takrat, ko jo je Kautsky primenil na zgodovino človečanstva. In svoje zgodovinske študije bo završil Kautsky z grandioznim delom: Zgodovinski socializem.

Kot apostol marksizma pa Karol Kautsky novega nauka ni samo populariziral, marveč tudi branil z vsem žarom svoje duše. Kautsky je branil marksizem pred napačnim in nepravilnim tolmačenjem leve in desne. Nešteto polemik je vodil Kautsky proti revizionizmu, kakor tudi proti boljšeizmu.

Ob sedemdesetletnici vidi Karol Kautsky svoj uspeh: mogočen razmah socialističnega pokreta po celem svetu in ta razmah je Kautskyju najlepše zadovoljenje, najlepše plačilo!

Naj živi velikan uma, srca in morale, Karol Kautsky!

Koroški plebiscit in nacionalistično tarnanje.

Vsako leto prirede narodno zavedni Slovenci vsaj po eno žalno manifestacijo, kjer se v navdušenih besedah preliva kri za neodrešene brate na Koroškem. Kako pa naši neodrešeni bratje sodijo o svoji usodi, nam seveda ne povedo glasila na zapečku skritih nacionalnih politkarjev, ki lomijo kopja za osvobodjenje, pripravljajo nove vojne in ki bi se ob pokanju kanofov radi viteško sprehajali po ozadju kot »Hinterlandtahinerji«, ampak besede, ki jih oni tam preko izrečejo. Najboljše bo, če citiramo »Slov. Narod«, to pravoverni glasilo patentirane narodnosti, ki piše v eni izmed oktoberskih števil:

»Tu sem naletel na koroške rojake, ki so se peljali v Beljak. Govorili smo seveda skupno svoj materni jezik vpričo drugih potnikov brez vsake ovire in brez rizika kakaga napada. Pri tem sem nehoti primerjal naše razmere... In kar me je najbolj osupnilo, na moje vprašanje: Dali so zadovoljni? so odgovorili unisono: »Da!« Tableau!

Ali morda naši narodnjakari že vedo, zakaj smo koroški plebiscit izgubili? Zato, ker je slovensko prebival-

stvo Koroške volilo demokracijo, politično svobodo v državi bolj kot svojo narodno pripadnost, ki je le prazna fraza v državi, ki je monarhija in kjer je militarizem in vojaška obveznost. S silo bi Koroško lahko dobili, s plebiscitom smo jo izgubili. S silo lahko vladate narod, ki bo čakal le trenutka kdaj bo to, kar je njemu tuje vrgel s svojih pleč. Tisti, ki je v »Slov. Narod« napisal zgornje vrstice o svojem potovanju je le potrdil, da je koroški Slovenec tak, kakršen je bil ob plebiscitu in da je žal ravno nasprotno res, kar naši nacionalisti pripovedujejo. Vi nacionalisti, ki danes vladate državo, ki ste ustvarili poseben pojem »svobode« v idealno zamišljeni narodni državi, odbijate od te države tiste neodrešene brate, ki so sicer naši po krvi, narodni kulturi in jeziku. Preberite vsi še enkrat tiste resnične besede »Narodovega« poročevalca in vedeli boste zakaj hodimo danes po poti v pogubo, vedeli boste, da narod ne more biti suženj svojih lastnih bratov, ki mu vladajo po osvovljenih metodah tujecev. Svoboda v demokratični državi je najvišji narodni ideal!

Volitev župana v Mariboru.

Maribor, 21. oktobra.

Danes se je novoizvoljeni občinski svet konstituiral. Presenečenja ni bilo, ker se je nacionalni blok že v naprej »porazumel« o razdelitvi plena. Presenečenje bi bilo le tedaj, če bi bil dr. Leskovar izvolitev odklonil, kar pa se ni zgodilo. Obstojali so sicer neki dvomi glede osebe župana. To pa so povzročili samo sramežljivi demokrati, ki so zatrjevali, da glede osebe ni bil napravljen pakt, ampak samo, da dobe klerikalci sicer župana, vendar pa so klerikalci v naprej odklanjali dr. Leskovarja. Toda »klerosi« o si prepovedali vmešavanje, koga naj oni kandidirajo. Sicer pa so bili narodni socialisti malo bolj moški in so radi povedali, če jih je kdo vprašal, da bo Leskovar župan. Razen tega so tudi drugi simptomi kazali, da bo Leskovar župan. V njegovi bližnji okolici se je pripovedovalo, da si je njegova boljša polovica naročila kar tri nove bluze!

Volitev se je izvršila čisto »po programu«. Takoj po 18 uri so se začeli zbirati obč. svetni... Večji del klerikalcev je bil že preje na mestu. Zasedli

so centum spredaj. Aranžer je bil pop Jerovšek. Socialisti so zavzeli zadnje prostore na levi, Nemci pa zadnje na desni, demokrati pa so se vsedli lepo za hrbet klerikalcev. Župan Grčar je otvoril sejo ter pozval najstarejšega obč. svetnika, da predseduje. Ta čast je zadela Nemca g. Siraka, ki je z veliko težavo rešil dano mu nalogo.

Prvi skrutinij je pokazal, da blok za enkrat še drži. Od oddanih 40 glasovnic se je glasilo: 31 na ime dr. Leskovar, 1 na sodr. Bahuna in 1 na dr. Juvana, ostalih 7 praznih. Leskovar je z vidno naslado in velikim veseljem izjavil, da volitev sprejme. Klerikalci ploskajo, demokrati se drže kisto in se jim silno pozna, da so grešili. Toda — kšeft je kšeft! Nato se je isto ponovilo glede podžupana. Dobil je dr. Lipold 31 glasov, 1 Weixl, ostali prazni. Tu je bilo presenečenje, ker ni bil izvoljen dr. Kukovec, marveč Lipold. Kukovec je bil v zadnjem momentu obglavljen, ker ne odobrava Pribičevićeve smeri in je padel med dva stola. To se lahko smatra za ironijo, toda je trda in bridka resnica.

Končno so si blokaši razdelili tudi 4 mesta v mestnem svetu in so bili izvoljeni, oz. imenovani dr. Jerovšek, Roglič, dr. Juvan in g. Šošarič vsi po 31 glasovi, ostali prazni. Pred volitvijo je podal obč. svet. sodrug Favaj v imenu SSJ izjavo, oz. protest proti krivični zakonski določbi, s katero se gazi čisti proporc, vsled česar ne pride prava

ljudska volja do izraza, kar smatrajo socialisti kot nasilje. Zahtevajo spremembo zakona in razpust ravnokar izvoljenega obč. sveta, na kar se naj razpišejo nove volitve s čistim proporcem. Gospodje so si razdelili medvedovo kožo. Nič ne de. Vsaka sila do vremen. Proletariat si bo to konstituiranje dobro zapomnil.

Lepa gospoda.

V letnem poročilu, ki ga je podal na zadnji ravnateljski seji osrednjega urada za zavarovanje delavcev njegov generalni ravnatelj g. Mišan Glaser, je navedel tudi naravnost senzacionalno in gorostasno dejstvo: delodajalec dolguje osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev naravnost ogromno vsoto Din 95.990.000 na predpisanih zavarovalnih prispevkih. Torej 96 milijonov dinarjev je prejel osrednji urad doslej premalo in — kakor pravi g. generalni ravnatelj — znaša to nad 45 odstotkov vseh predpisanih prispevkov.

Res je sicer, da vlada občutno pomanjkanje gotovine. Vendar pa to še davno ne opravičuje delodajalca, da bi zato moralo nositi celo breme pomanjkanja gotovine ravno socialno zavarovanje.

Ta lepa gospoda delodajalska dela na prav poseben način. Po eni strani odklanja zvišanje mezd vsled »visokih socialnih bremen«. Na drugi strani uganja proti ustanovam socialnega zavarovanja največjo, skrajno nesramno demagogijo, na tretji strani pa kratkomalo zakonito predpisanih prispevkov sploh ne plačuje.

Ce bodo delodajalci nekaznovano nadaljevali tako početje, je gotovo, da se bo to kruto maščevalo nad socialnim zavarovanjem in socialno zavarovanje bo utrpelo v tem pogledu nedogledno škodo.

Na vseh koncih in krajih so potrebni novi ambulatoriji. Za tisoče in tisoče tuberkuloznih bolnikov, ki naj jim nudi osrednji urad zdravila in zdravilno pomoč, je le Brestovac s 120 posteljami na razpolago! Dokler bo za zdravljenje obolelih članov tako preskrbljeno, je naravnost nedopustno, da se taki zastanki v plačevanju trpe.

Prispevki za socialno zavarovanje morajo biti nemudoma vplačani. Da urad to doseže, je treba le, da se brezpogojno uveljavijo zadevna določila zakona o zavarovanju delavcev. Vsak obzir napram delodajalcem pomeni ob-

čutno oškodovanje zavarovančevih interesov!

Pomanjkanje gotovine in gospodarsko krizo občutijo tudi delavci. Delavci še v vse drugačni meri kot pa delodajalec. Kaj bi bilo, če bi delavci rekli: vsled »pomanjkanja gotovine« bomo ostali s svojimi zavarovalnimi prispevki na dolgu. To bi delavci tem lažje rekli, ko vidijo, da skoro polovica delodajalcev niti onih prispevkov ne vplača, ki jih od delavskih mezd redno in točno odtegne!

Od delavčevih bornih krajcarjev odtegne predpisani prispevek, bolniški blagajni pa ga ne odda, kaj ni to lepa gospoda delodajalska.

Pa to še ni dovolj! Ravno te dni smo dobili od zanesljivega sodruga dopis, v katerem piše o sledeči delodajalski nesramnosti:

Pri bogatem peku, posestniku in gostilničarju je bil zaposlen. Pa mu je ta nesramna in brezvestna duša odtegnila za polovico junija Din 35.20, za julij, avgust in september pa po Din 70.40 mesečno, kar zneso Din 246.40 skupno. V resnici pa bi mu smel odtegniti le Din 20.12 mesečno, tako, da je brezvestni mojster odtegnil svojemu delavcu najmanj Din 176 preveč.

In, zanimivo bi bilo vedeti, če je ta delodajalec tudi med onimi, ki »ječe« pod bremenom socialnega zavarovanja, tarnajo, nad prispevki, dejansko pa jih niti ne plačajo!

Osrednji urad za zavarovanje delavcev ne sme poznati do takih delodajalcev nobene, pa prav nobene obzirnosti. Nasprotno. Brezpogojno mora izterjati zaostale prispevke, obenem pa uvesti najstrožjo revizijo obratov. Taka revizija obratov bi tudi pokazala, koliko so delodajalci prihranili s tem, da delavcev sploh niso prijavljali ali pa so jih prijavljali nepravilno.

Socialno zavarovanje ne sme postati žrtev delodajalskih špekulantov. Delavske strokovne organizacije pa morajo posvetiti baš temu vprašanju še večjo pažnjo, še večjo pozornost. —

Dva historična dneva za mesto Maribor.

Pogreb dr. Franja Rosine. — Izvolitev prvega klerikalnega župana.

Dvajseti oktober 1924 bo oni dan v zgodovini mariborskega mesta, ko so zagreblili simbol meščanske naprednosti ter demokracije. In lahko se reče, da so mariborski demokrati tega dne položili svojo naprednost, s katero so se vedno tako radi bahali, k večnemu počitku. Zadnja ovira reakciji je bila s tem odstranjena in naslednji dan, to je 21. okt. 1924. so isti demokrati izvolili klerikalnega župana! Gotovo je to ironija usode. Pokojni dr. Rosina ni hotel doživeti dneva, ko bo črna reakcija raztegnila svoj plašč nad dosedaj vedno naprednim mestom. Dr. Rosina ni bil naš človek, ni bil socialist, toda bil je pošten človek, bil je narodnjak, ne šovinist, in njegova naprednost je šla pred narodnostjo, v čemer se je tako zelo razlikoval od današnjega mariborskega demokralizma. Po prevratu je nastal naravnost gigantičen boj med demokrati in klerikalci. Klerikalci seveda niso vodili načelnega boja proti demokratu, ampak kot je pri njih navada, strupen osebni boj. Vsaj stoje na načelu: udaril bom pastirja in ovce se bodo razkropile. Zato so naperili vse svoje kanone na par oseb, katere so toliko časa bombardirali, dokler niso podlegle. In le eden je bil, ki ni kapituliral. Ta je bil pokojni dr. Rosina. —

Baš tisti, katere so klerikalci najhuje napadali so se prvi vsedli z dr. Jerovškom k eni mizi ter skovali reakcionaren volilni blok. Tega pokojni ni mogel preboleti in raje se je umaknil 24 ur prej v črno zemljo kot bi gledal od demokratov izvoljenega klerikalnega župana. Dr. Rosina je duševno veliko trpel, ko je zvedel, da njegovi politični otroci kujejo s strupenim sovražnikom ljudstva volilni kompromis, ki je tembolj sramoten, ker dajejo s tem demokrati klerikalcem vso moč brez odpora v roke. Ko je Rosina zaznal, kaj se kuha, ni več prišel v občinsko sejo. In gotovo je to mnogo vplivalo na njegovo zdravje. Lahko bi rekli z Zupančičem: Grobovi tulijo! Reakcija triumfira in paj Gabriel si zadovoljno mane roke, saj bo odsihdob še bolj brezskrbno stresal svojo klostersko kulturo nad delavskimi otroci.

Po trditvah naših »demokratov« se je moral ustvariti nacionalni blok, ker bi sicer prišel Maribor v nemške roke. To je seveda neumnost. Ako bi veljal čisti proporc, tedaj bi Nemci dobili od 41 mandatov le 8. Kje tedaj tista nemška nevarnost? O, da, je nevarnost! Toda ta je v bloku samem. Blokaši so šli v boj proti Nemcem in nemčurstvu, pa so na sami blokovi listi izvoljeni »deutschgesinnte Slowenen«, kar se pravi po blokaško: nemčurji!

Politični pregled.

Ameriški socialisti in volitev predsednika. Internacionalni sekretar ameriške socialistične internacionale Morris Hillquit je poslal tajništvu socialistične internacionale dopis, v katerem poroča o volilnem boju za predsedniško mesto. V dopisu navaja: Nahajamo se v hudem volilnem boju za predsedniško mesto. Volilni boj je izredne važnosti za socialistično gibanje v Združenih državah in bo v veliki meri odločilnega pomena za bodoči razvoj socialističnega pokreta. Prvič so se združile vse sile organiziranega delavskega gibanja, da združeni podpirajo kandidaturu neodvisnega predsedniškega kandidata. V tej zvezi se nahaja strokovna zveza (American Federation of Labor), dalje železničarske zveze in cela vrsta naprednih in radikalnih organizacij. — Del tega bloka tvori tudi socialistična stranka in igra v volilnem boju važno vlogo. In dasiravno je delovanje senatorjev Lafoletta in Wheelerja precej različno od socialističnih načel, je vendar upati, da se bo potom stalnega skupnega sodelovanja socialistov z organiziranimi delavci in farmarji udejstvovalo trajno politično ujedinjenje.

Volitve se bodo vršile 4. novembra. Začetkom januarja pa se bo vršila skupna konferenca vseh onih elementov, ki so podpirali Lafoletta in Wheelerja. Na tej konferenci se bo razprav-

ljalo vprašanje skupne politične stranke. Vsled tega je jasno, da imajo socialisti izvršiti v prihodnjih mesecih še težko in veliko nalogo. Upati pa je, da bodo v bližnji bodočnosti stopile tudi ameriške delavske organizacije v strokovno in politično socialistično internacionalo.

Razpust nemškega parlamenta, razpis novih volitev. Ker je bilo nemogoče, da bi ministrski predsednik Marks sestavil vladu, ki bi uživala zaupanje parlamenta, zaupanje naroda in inozemstva, je bil nemški parlament razpuščen. V Nemčiji je bila doslej sestavljena vlada iz katoliškega centra, demokratske in nemške ljudske stranke, v parlamentu pa so jo podpirali socialisti. Nemška ljudska stranka pa je sedaj zahtevala, da pritegnejo v vladu tudi nemške nacionaliste, ki so odkriti monarhisti in ultrareakcionarci. Temu so se uprli socialisti in demokrati, vsled česar je bil parlament razpuščen. Gotovo je, da bodo socialisti pri prihodnjih volitvah dosegli velik uspeh in da bodo pridobil nazaj one pozicije, ki so jih izgubili o priliki zadnjih volitev. Politična in ekonomska situacija Nemčije se je danes nedvomno izpremenila v marsičem v korist socialističnega napredka.

10 dolarjev

dobiš, če pošlješ pravočasno naslov novega naročnika.

Glej današnjo notico!

BOLČI ŽVAN:

Njen greh . . .

Med svetovno vojno je bilo.

Globoko v predmestju je stanovala Blažetova družina. Komaj eno leto je poteklo, odkar si je ustanovil sodni oficijal Luka Blaže lastno ognjišče. Živel je z mlado ženo Ernestino v najlepši zakonski harmoniji in oba sta bila srečna. Njuna sreča pa je bila popolna, ko je nekega dne pozdravil iz službe prihajajočega Blažeta otročji jok. Luka Blaže je dobil potomko. Ljubeznjivo se je sklonil k svoji ženi in jo radostno objel ter se ji nemo zahvalil za darovano srečo. V tistem hipu se mu je podilo po glavi tisoč načrtov, ki so se nanašali na vzgojo in bodočnost malega deteta v povojih.

Toda ni dolgo vžival oficijal Blaže nekajene sreče. Tiste dni je dobil poziv, da mora k vojakom in nič niso pomagale vse prošnje za oprostitev. Neizprosna vojna je zahtevala tudi Blažetovo žrtev in moral jo je doprinesiti za »vero, dom in cesarja«. Neizmerna bolest je stiskala Blažetovo dušo, ko se je poslavljaj in odhajal na bojno polje. Njegova popotnica je bila strašna, obupna kletev nad onimi, ki so vzeli njegovi ženi moža in mali neboljlenki očeta.

»Luka, ne boj se, za teboj prideva obe in sicer prav kmalu!« je tolažila Blažetova mlada žena, še vsa slaba od porodnih bolečin.

»Ne razumem te, Erna, kako to misliš. Pa ne, ko bi mislila na to, da boš prišla za menoj na oni svet. Prisegam ti, da se bom izogibal vsaki nevarnosti, kolikor bo mogel!«

»Na fronto prideva za teboj, Luka!« »Uboga Erna, kako naivno si ti to zamišljaš! Svetujem ti in te prosim, da kaj takega ne poizkušaš, saj je vendar nemogoče!«

»Nasvidenje, Luka!« je dejala in se mu vrgla okoli vratu.

Štirinajst dni po Blažetovem odhodu je dobila Erna v svoje stanovanje nekega madžarskega nadporočnika. Vojaška oblast je zasegla del Blažetovega stanovanja in Erna je morala odstopiti eno sobo tujemu častniku.

Nadporočnik Mösö Barna je bil že po svoji zunanosti človek, ki ni mogel računati z naklonjenostjo žensk. In kot da se je tega zavedal, je bil skrajno vsiljiv in dostikrat celo nesramen proti ženskam. Kmalu je začel s pohotnimi pogledi opazovati lepo Blažetovo ženo in nekega dne, ko je stopila slučajno v njegovo sobo, ne vedoč, da je Mösö doma, jo je ta vjel za roko in jo hotel s

silo poljubiti. Mlada žena se je branila z vsemi močmi, grozila vsiljivcu, da mu/bo razpraskala obraz in izkopala oči, — nič ni pomagalo. Hotela je klicati na pomoč, a surovež ji je zatisnil usta z dlanjo. Slednjic se je Erna izvila iz pohotneževega objema in hotela zbežati. On pa je skočil k vratom, potegnil samokres in ji zagrozil, da jo ubije, ako se mu ne uda. V tistem trenutku so se začuli na hodniku koraki, ki so obrnili častnikovo pozornost nase. Naglo je spravil orožje in se jel smehljati:

»Saj je bila samo šala, gospa, oprostite.«

Erna mu ni odgovorila. Planila je iz sobe in hitela vsa bleda pripovedovat sosedu, kaj se ji je zgodilo.

Teden pozneje se je nadporočnik Mösö preselil drugam. Erna je zvedela, da je bil degradiran.

Ko je prejela Erna prvo pismo od Luke, jo je navdala nepremagljiva želja, da izpolni obljubo, ki jo je dala možu, ko je odhajal na fronto. Ni pomišljala, da je mož daleč na italijanski fronti in da je pot do njega združena ne le samo z zaprekami, marveč tudi z nevarnostmi. Kako naj potuje neizkušena žena z malim otrokom na bojno polje? Ernestina ni mislila na vse to in se je napotila.

Na Jesenicah je hotela prestopiti v vlak, ki je odhajal proti Gorici. Vojaška patrolja pa jo je prijela in morala je z otrokom v naročju pred štacijskega poveljnika. Bil je to petdesetleten stotnik, Nemec po rodu.

»Kam ste nameravali?«, se je glasil strogo stotnikovo vprašanje.

»Za možem na fronto,« je odgovorila mirno Ernestina.

»Imate dovoljenje?«

»Nimam!«

»In niste vedeli, da brez dovoljenja ne sme nihče potovati?«

»Vedela sem, toda otrok je lačen, zato sem se namenila k očetu.«

Stotnikov glas je postal mehkejši in ni več tako ostro motril Ernestine, kakor spočetka.

»Ne morete dalje. Naslednji vlak, ki vozi civiliste, odhaja z Jesenic šele jutri zjutraj. S tem vlakom boste potovali nazaj v Ljubljano.«

»K možu bi rada...«, je prosila Ernestina. »Pomagajte mi, gospod stotnik!«

»Težko bo šlo, draga moja...«

Ernestina je zajokala in zajokal je otrok v njenem naročju.

»Pojdite v hotel in si tamkaj naročite večerjo. Takoj bom za vami!«, je nenadoma dejal stotnik.

Tedenske vesti.

K ptujskim volitvam!

Sicer smo pričakovali, da bo naša lista približno tako odrezala, ker kolikor je pri nas organiziranih, toliko jih je pač z nami volilo. Zgubili nismo prav ničesar. Pri zadnjih parlamentarnih volitvah smo imeli 101 glas, sedaj pa 102. Da je slovenski blok pridobil toliko glasov, se ima zahvaliti seveda edino svojim terorističnim metodam in globokemu kapitalističnemu žepu. Plakati so ga morali stati horendne vsote, vabila tudi, največ pa vsekakor vse vožnje, ki so bile plačane onim, ki sedaj več v Ptuj ne stanujejo, pa se jih je povabilo voliti iz daljnih krajev. Tudi 36 revežev iz hiralnice so privedli, tako da je vse pomagalo, kar leze ino gre. Veliki gospodje so privlekli s seboj razne hlapce, da so v njihovi navzočnosti volili. Če smo prej imeli 11 mandatov, sedaj pa samo enega, nas prav nič ne boli, ker prej smo storili dovolj za občino, sedaj pa naj pokažejo še gospodje, kaj znajo.

Ne moremo si kaj, da bi se ob tej priliki ne obrnili do vsega našega delavstva. Vsem, ki so pokazali vkljub vladajočemu terorizmu še toliko prisotnosti duha in samostojnosti, se najtopleje zahvaljujemo. Onim nezavednim, oziroma tistim, ki jim je »narod« več kakor »človek«, pa kliče: Kadar boste pod temi gospodi lačni, zapojte si »Slovenec sem«, kadar boste boji in nagi, zapojte si »Slovenec sem«, kadar Vas bodo metali iz stanovanj ali Vam pa stanarino navijali, pa zapojte tudi »die Wacht am Rhein« in — potrpite, da Vam drugi prinesejo pečene piške z jedilnim orodjem vred!

Lep uspeh Socialistične stranke Jugoslavije. V nedeljo, 19. oktobra so se vršile v Valpovu (Slavonija) občinske volitve. Rezultat je sledeč: SSSJ 245 glasov in 7 odbornikov; zajedničarji 194 in 6 odbornikov; samostojni demokrati 146 in 4 odbornike, Davidovičevi demokrati 37 in 1 odbornika, Radičevci so dobili 145 glasov, njihova lista pa je bila vsled nepravilnosti razveljavljena. Tudi na jugu se poživlja socialistični pokret. Preživeli smo komunistične prevrate in komunistična razbijanja in proletariat se znova druži pod rdečim praporom SSSJ. Zato so dosegli uspeh naši sodrugi pri volitvah, tako lep in razveseljiv. Znak novega in podvojenega strankinega delovanja v državi je tudi dejstvo, da so izvolili sodrugi v Beogradu poseben odbor, ki naj uredi in reši vprašanje dvakratnega tedenskega izhajanja »Radničkih Novin«. Zato kličemo tudi našim sodrugom: na delo za tisk, na delo za stranko in socializem.

Delo za šolo. Pri nas opravljajo šolski referati v zadnjem času rabeljske in

policijske posle, mesto da bi posvetili pažnjo šolskemu napredku. Na prosvetnem oddelku v Ljubljani preiskujejo, če je Učiteljska tiskarna plačala za poslane šolske tiskovine pošto pristojbino, v ministristvu pa podpisujejo učiteljske premestitve in odstavitve. Tako delajo naši klerikanci. Sedaj pa poglejmo, kaj delajo za šolski napredek današnji socialisti. Pretečeni teden so otvorili na Dunaju centralno pedagoško knjižnico, ki šteje preko 15.000 knjig, ima nad 100 strokovnih revij in ima milijardno vrednost. To knjižnico naj posejajo učitelji, profesorji, v tej knjižnici naj črpajo svoje znanje vzgojitelji. To je delo za šolo. Vsaj ata Vadenjal menda ja ne misli, da je Bežkovo vzgojeslovje edina pedagoška knjiga na svetu. Da pa obsega pedagoška literatura toliko knjig, toliko spisov in brošur, tega pa šef slovenskega prosvetnega oddelka gotovo ni vedel. Za to stavimo glavo! —

Gladovna stavka vojnih invalidov v Brestovcu. Kraljeva želja je bila, da se brez odlašanja reši invalidsko vprašanje in se z invalidskim zakonom uredi gmotni položaj vojnih invalidov. Vse skupaj pa je ostalo le pri želji in — ustavni faktorji raje koncentrirajo, politizirajo, za invalide pa se ne brigajo. V Beogradu so barantali za vlado, invalidi pa so stradali in umirali. V Brestovcu so se zdravili tuberkulozni vojni invalidi. Želeli so zdravja, želeli so solunca, dobili pa niso niti obutve, niti obleke, niti zadostne hrane. V znak protesta, da vidi/ves svet, za kaj naši parlamentarci in naša ministristva nimajo časa, so pričeli ubogi invalidi z gladovno stavko. Je to žalosten, pa značilen dokument naše dobe. Kakor pa stradajo invalidi, tako stradajo tudi vpokojenci, tako stradajo tudi uradniške in delavske družine. Za vse to ni časa v jugoslovanskem parlamentu. —

k možu in se spomnila, da je prosila stotnika, naj ji pomaga.

V tistem trenutku se je začelo rahlo trkanje na vrata. Ernestina je planila kvišku in si zakrila obraz z rokama. Med tem je začutila tik za seboj tihe korake. Zdelo se ji je, da je nekdo za šepetal:

»Gospa, odpustite mi mojo predrznost!«

Bil je stotnik. Sunkoma se je obrnila in polglasno, a odločno vprašala:

»Kaj želite, gospod?«

»Pripravil sem vam potno dovoljenje, da boste potovali k možu!«

»Ah, hvala vam,« je radostno dejala Ernestina.

»Potrebujem le še nekatere osebne podatke od vas in bi vas prosil, da se potrudite v mojo sobo, ki je nasproti vaši. Stvar mora namreč ostati strogo tajna in ne smete me nikjer izdati, da sem vam napravil potno dovoljenje.«

»Kako hvaležna sem vam, gospod stotnik!«

In brez nadaljnega je sledila stotniku v njegovo sobo. Ko sta vstopila, je stotnik neopaženo zaklenil vrata in vtaknil ključ v žep, nato pa ponudil Erni stol, sam pa se je vsedel k mizi in pričel izpolnjevati neko tiskovino.

Bujni, svilasti lasje,

po rednem umivanju glave z

„Elida“ Shampooom!

Našo državo vlada brezvestna, zločinska klika, ki se igra z usodo države, kaj je potem njej mari usoda invalidov, usoda vpokojencev, uradnikov in delavcev.

Če drugače ne bo šlo, pravijo gospod Urbančič in njegovi trabanti, lahko delajo trgovski pomočniki tudi devet ur na dan. Tako piše organizator, glasilu Zveze društev privatnih nameščenecv in pravi: Pomočniški zbor je sklical v vprašanju enotnega zapiranja in odpiranja trgovin sejo, na kateri se je temeljito(?) razpravljalo o teh važnih vprašanjih in poverilo tov. Toryja in Urbančiča, da naj zastopata na prihodnji seji gremija mnenje (ne zahtevo) trgovskih nameščenecv, da naj ostane (ne, da mora ostati) v veljavi osemurni delovnik. Če bi pa nikakor ne šlo, pa naj se določi za trgovine z delikatesami in živežem deveturni delovnik...

In, ker bodo rekli gospodje trgovci: Ne gre drugače, bodo Urbančičev stric rekli: Ker ne gre drugače — — — pa naj delajo trgovski nastavljenici devet ur na dan.

Otroci, psi in druge živali. V dunajskem časopisju smo čitali sledečo zanimivost: V nekem hotelu v Inomostu je najel zakonski par mesečno sobo, ker ni dobil stanovanja. V najemni pogodbi, ki sta jo morala podpisati nesrečna mlada zakonca, pa je stalo: Otroci, psi in druge živali se ne dovoljujejo. Pa tudi pri nas imamo nebroj takih hišnih posestnikov, ki prepovedujejo imeti otroke in druge živali. Pa naj potem taki ljudje svobodno razpolagajo s stanovanji. Vse družine, ki imajo otroke, bodo na cesti, če ugođe zahtevam brezsrčnih hišnih posestnikov. Pa tudi taki hišni posestniki so proti otrokom, ki jim je mili slovenski narod vedno na jeziku.

Brezposelnost na Poljskem. Število brezposelnih, ki je znašalo dne 27. sep-

tembra 155.200, je padlo tekom zadnjega meseca na 153.800. Najvišje število brezposelnih je znašalo 9. septembra in sicer 163.000. V enakem razmerju se je znižalo tudi število onih, ki so prejemale brezposelno podporo. V okraju Lodzu je 44.000 nezaposlenih, brezposelno podporo pa dobiva 38.000 delavcev. Naša vlada se »tolazi«, da vlada tudi v drugih državah brezposelnost, zato smatra očitno, da je dovelj, če s papirjem in diletantskimi okrožnicami vabi občine, da prično z zasilnimi deli. Strašna je usoda delavskega razreda. Kadar kapitalističnim izkoriščevalcem ne prija produciranje, pa postavijo delavca na cesto in ga izroče lakoti in bedi.

Stanovanjska mizerija v Parizu. Pariška občina je pravkar dogradila več šestnadstropnih stanovanjskih hiš. Vendar pa izgleda, da tudi s tem ne bo bistveno olajšana stanovanjska kriza, ker se je — kakor poročajo — priglasi-la za teh 300 stanovanj nič manj kot 46 tisoč družin.

Francoski stavbinski delavci izstopili iz komunistične internacionale. Strokovna organizacija francoskih stavbinskih delavcev je sklenila, da izstopi iz komunistične internacionale, ker ta internacionala ne nudi dovolj garancij za delavski napredek. Sedaj vodi strokovna organizacija pogajanja, da vstopi v splošno delavsko zvezo, ki deluje v Amsterdamskem pravcu. Tudi naši stavbinci so napravili s komunisti prav slabo in prav žalostno izkušnjo. Vsaj je razbita danes njihova nekdanja tako močna in čvrsta organizacija. Ko pa so prevzeli vodstvo naše stavbinske organizacije neodgovorni, brezvestni razbijalci in hujšakci, je začela organizacija propadati, ž njo vred pa propadati tudi stavbinsko delavstvo. Prepričani pa smo, da bodo naši stavbinci skoro v vrstah razrednega proletariata in pokazali hujšakcem — hrbet.

Literatura. Na Dunaju je izšla kuharska knjižica za farovže. Pisateljica knjige pravi v svojem uvodu: Knjiga vsebuje vse polno preizkušenih kuharskih in jedilnih receptov, vsebuje navodila za serviranje, vrstni red jedil za slavnostne pojedine — skratka vse, kar koristi zdravju in dobremu fajmošter-skemu počutenju. Farovška kuharska knjiga bo gotovo dobro služila in fajmoštri jo bodo gotovo pazlivo prebirali kot svoj brevir. Vsaj jim bo delala in večala že itak dober apetit in boljšala ne preslabo gusto. Seveda bo pa zato morala biti bera večja in obilnejša.

Volitve na Norveškem. Dne 20. oktobra so se vršile volitve v Norveški parlament (Storting). Dosedanji rezultati so sledeči: desnica in svobodomiselnica 60.796, Kmečka stranka 63.795, levica 62.583, socialna demokratična stranka 15.507, delavska stranka 40.023 komunisti 12.256 in radikalna ljudska stranka pa 9149 glasov.

Angleške volitve. Ob razpisnem terminu za angleške volitve so prijavile posamezne stranke 1400 kandidatov. Ker stranke niso postavile v vseh okrajih svojih kandidatur, je brez volitev izvoljenih že 33 kandidatov. Tako je izvoljenih tudi devet kandidatov delavske stranke, med njimi dosedanji poštni minister Hartshorn.

Ali si že pridobil novega naročnika?

Strankini shodi.

Za mariborsko okrožje.

Okrožno tajništvo Socialistične stranke Jugoslavije v Mariboru sklicuje sledeče strankine shode, ki se jih morajo udeležiti organizirani strankini člani in po njih vpeljeni gostje.

Nedelja, dne 2. novembra:

Ruše, Guštanj in Prevalje, Leše.

Sobota, dne 9. novembra:

Muta, Studenci, Pobrežje, Radvanje.

Nedelja, dne 10. novembra:

Ptuj, Breg pri Ptuj, Sv. Miklavž na Dravskem polju.

Krajevni odbori SSJ v navedenih krajih morajo takoj določiti: **uro in lokal, kjer se bo shod vršil** in to sporočiti okrožnemu tajništvu SSJ, Maribor, poštini predal 22, obenem pa razviti najživahnejšo agitacijo med sodrugi.

Dnevni red: Politični položaj in naloga Socialistične stranke Jugoslavije, njenih organizacij in njenega tiska.

Okrož. tajništvo SSJ Maribor.

Za ljubljansko okrožje.

V nedeljo, 26. oktobra:

V Ljubljani člansko zborovanje ob 9. uri dopoldne v salonu hotela Lloyd na Sv. Petra cesti.

V Trzinu ob 10. uri dopoldne v Delavskem domu.

Sodrugi, posetite zborovanja v polnem številu!

Iz stranke.

Vse referente prosimo, da pošiljajo točno po vsakem shodu ali zborovanju kratka in izčrpna poročila na Pokrajinsko tajništvo Ljubljana, Vidovdanska cesta 2. Le na ta način je možno, da bo list točno poročal o celotnem strankinem gibanju.

Pri tej priliki prosimo govornike, da ne pozabijo na širjenje socialističnega tiska med zborovalce.

Oplotnica. — Sodrugi, pozor! V nedeljo, dne 2. novembra se vrši člansko zborovanje. Na dnevnem redu **poročilo kongresa, politični položaj.** Poročevalec s. Koren iz Celja. — Pridite vsi in pripeljite svoje prijatelje s seboj. Poročilo bo silno važno in zanimivo.

Skupna seja Pokrajinskega načelstva in nadzorstva SSJ za Slovenijo se bo vršila v sredo 29. oktobra 1924 ob pol 8. uri zvečer v Ljubljani. — Ker je dnevni red važen, prosimo s. člane, da se seje sigurno udeležijo.

5 nagrad po 10 dol.

(Za dobro delo dobro plačilo.)

Po tem pregovoru se ravna Amerikanci in tudi sodrug Mohar, ki je za nabiranje naročnikov določil nagrado po 10 dolarjev, se je ravnal po tem načelu. — Zbiralec naročnikov opozarjamo, da je za nabiranje še vedno čas. Pogoji so isti, kakor so bili razpisani v 39 šte. Socialista. Kdor nima potrebne dopisnice za zbirko, naj piše na naslov uprave v Ljubljano, Vidovdanska cesta 2.

PODALJŠANJE ROKA.

Na več prošelj nabiralec naročnikov se je uprava »Socialista« odločila,

da podaljša rok za nabiranje novih naročnikov za 10 dolarsko nagrado do

1. NOVEMBRA 1924.

Nepreklicno dne 4. novembra se bo vršilo žrebanje, tako, da bo izid objavljen že v Socialistu šte. 45.

Nabiralci naj se požurijo, ker ni v nobenem slučaju misliti še na podaljšanje roka. — Na delo!

Do sedaj nabranih Din 7429.65.

Poteš Jožef, Štore, nabral na blok št. 72, ki so plačali sledeči sodrugi: Poteš Jožef Din 4.—, Murn Anton Din 2 Posnik Ivan I. Din 2.—, Stropnik Jaka Din 2, Stropnik Rudolf Din 2.—; skupaj Din 12.—. Sestanek pred južnim kolodvorom dne 23. sept. 24. Din 10.—, Felician Karol, Celje, nabral na blok št. 19 Din 50.—, Koren Franjo, Celje, nabral na blok št. 97 Din 50.—; Lakner Vinko, Oplotnica, nabral na blok št. 77 Din 50.—; Poteš Jožef, Štore, nabral na blok št. 72, ki so plačali sledeči sodrugi: Vrhunc Din 10.—; Straus Din 4.—; Čepin Din 4.—; Plankar Din 4.—; Urbančič Din 2.—; Poteš Din 2.— Skupaj Din 7627.65.

Dopisi.

Mnogoštevilno zborovanje stanovanjskih najemnikov v Celju. — Organizacija stanovanjskih najemnikov, kateri predseduje s. Koren, je sklicala za nedeljo 19. oktobra t. l. v hotel Union protestno zborovanje. Protestno zborovanje je bilo izvanredno dobro obiskano. Že dolgo Celje ni videlo tako dobro obiskanega shoda, kakor je bil ta. Ljudstvo se je začelo zavedati, da bo treba svoje pravice braniti in da so socialisti edini, ki mislijo resno in ki stojijo nemojno v obrambi delavskega razreda. Značilno je bilo tudi na tem velikem shodu, kar smatramo potrebno poudarjati, da ni bilo na tem shodu nobenega občinskega odbornika. Celjsko ljudstvo pa je dalo zaupanje nacionalnim frazerjem, brez vsakega programa, ki niso imeli nikdar smisla za delavski razred in tudi nobenega socialnega čustva. Sicer pa je itak želja teh vseh, da bo di z novim letom stanovanjski urad odpravljen in da je škoda za denar, ki ga občina izdaja za vzdrževanje stanovanjskega urada. — Shodu je predsedoval s. Koren, kateri je uvodoma povedal, zakaj gre, in nato podal besedo s. Petljanu. On je v svojem enournem stvarnem govoru razjasnil strašanski pomen zakonskega osnutka, ki ga namerava vlada uzakoniti. Njegova izvajanja so vzeli zborovalci z burnim odobravanjem in s protestnimi klici na znanje. Nato je prečital s. Koren resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. K resoluciji se je

oglasila sodružica Pečnikova in dejala: tega in stitnih protestnih zborovanj bi nam ne bilo treba. Tega smo si mnogo krivi sami, posebno pa vi moški, ki pri vsakih volitvah volite razne Korošce ali Pašice. Ker se nihče ni več oglašil k besedi, je predsednik zborovanja konstatiral, da ima sodružica popolnoma prav. Končno je pozival predsednik zborovalce, da naj bodo najemniki na straži in se naj, če bo potrebno še večkrat protestirati, še v večjem številu zberejo in če bo treba, bomo šli tudi na ulico in hišnim lastnikom pokazali, kakšna je naša volja. Vsi pa se naj organizirajo in čitajo socialistične časopise, ki edini zagovarjajo interese najemnikov. Nato je zapel pevski zbor »Naprej« pesem: bratje, vsi enaki smo.

Brezposelnost in gospod Smrtnik.

V celjski »Novi Dobi« se je oglašil demokrat Smrtnik, ki stoji izven odbora občinskih svetovalcev narodnega bloka v Celju, z raznimi nasveti, kako naj dela večina bodočega občinskega sveta. Pri teh nasvetih se je obregnil ob regulacijo ceste, ki pelje iz Celja proti Teharju. Njemu je žal za denar, ki ga meče okrajni zastop v ceste in pravi, da je to luksuz. Mi smo v tem oziru drugega mnenja. Posebno še sedaj, ko je ravno stavbinsko delavstvo tako hudo prizadeto, da nima nobenega zaslužka, je umestno in nujno, da se vršijo taka razna javna dela, ki omogočujejo brezposelnim vsaj skromen zaslužek. Samo škoda je, da imamo vse premalo takšnih javnih del. Če bi bila naša vlada kaj vredna in imela zmisla za brezposelno delavstvo, ki danes zapušča in preklinja svojo domovino, bi storila čisto kaj drugega nego, da prelinira velikanske izdatke za neproduktivno vojsko, od katere naše gospodarstvo ne bo imelo nikdar nobenih koristi. Ravno sedaj bi bil čas, da bi se lotila dela, kakor regulacije Savinje, razširjanja državne ceste proti Zidane-mu mostu itd. Ta gospod pa se na vse to ni zmisli, to mu v glavo ni padlo, da je delavstvo brezposelno in da je ravno delavstvo tisti faktor, kateri s svojim delom in zaslužkom omogočuje plačevanje davkov. Če bo moralo delavstvo trumoma zapustiti vsled brezposelnosti svojo domovino, bo tudi takim gospodom ala Smrtnik slaba predla. — Nekaj družega je o davkih, ki jih plačuje mesto okrajnemu zastopu in o gerentstvu, ki bo menda za vse večne čase privilegirano gospodariti v teh institucijah. Pa ste ja imeli že mnogokrat priložnost, da takšne nedostatke odpravite. Zakaj se pa vse to že davno ni izvršilo? Zato, ker ste vsi enaki! Buržuji ostanejo buržuji, pa naj so to verski ali pa nacionalni.

U. D. R.

Kolesarski izlet. — Edinica »Marks« Ljubljana priredi v nedeljo 26. oktobra 1924 izlet v Kamnik s kolesi.

Zbirališče na Dunajski cesti pred Strojnimi tovarnami in livarnami. Odhod točno ob pol 1. uri popoldne.

Vabimo tudi prijatelje edinice, da se izleta udeležijo.

Edinica »Marks«.

Upravni odbor U. D. R. poziva vse člane edinice »Marks« v Ljubljani, da se prijavijo v delavski izobraževalni tečaj.

Prijave sprejemajo četniki in pa kapetan edinice in sicer do 20. t. m.

Predavali bodo vseučiliški in srednješolski profesorji o naslednjih predmetih:

1. Delavska zakonodaja,
2. Zgodovina;
3. Zemljepis;
4. Naravoslovje;
5. Uvod v narodno gospodarstvo;
6. Iz zgodovine socialističnega gibanja;
7. Društveno knjigovodstvo;
8. Slovensko leposlovje;
9. Umetnost in delavstvo;
10. Govorništvo.

Točnejše informacije, kakor dan, kraj in čas predavanj dobi vsak pri svojem četniku ali kapetanu.

Upravni odbor.

Vestnik „Svobode“.

Delavski izobraževalni tečaji.

Rok za priglaševanje k obisku delavskih izobraževalnih tečajev je podaljšan do 27. t. m. in naj se priglasne pole do 28. t. m. vrnejo. Zato je tudi odložen za ta teden naznanjeni začetek tečajev, na kar vse priglasence opozarjamo. Predavanja se prično po 1. novembru t. l. in bo pričetek še primerno razglašen.

Izobraževalni odsek Svobode.

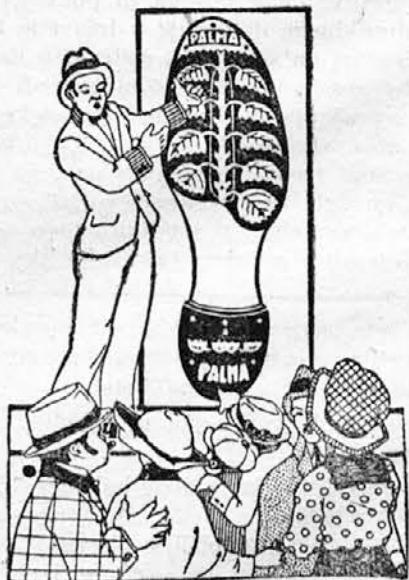
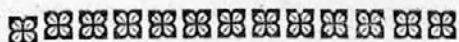
Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

France Vidmar.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Palma podpetniki in podplati so najboljši

Razširjajte „Socialista“!

Prva Mariborska delavska pekarna r. z. z. o. z. v Mariboru, Tržaška cesta št. 37—38, telefon šte. 324. Ustanovljeno leta 1898 — Moderno in higiensko urejena pekarna priporoča svoje okusno in vedno sveže pecivo v polni teži. Pecivo se dostavlja tudi na dom.

Štampilje iz kovine in gumja izdeluje **graverski za od Sitar & Svetek** Ljubljana, Sv. Petra cesta 13

Cognak Medicinal Liqueur, triple séc slivovka, brinjevec, tropinovec, rum i. t. d. po najnižjih dnevni cenah **„ALKO“** veletrgovina žganja, družba z o. z. LJUBLJANA - KOLIZEJ

Zahtevajte povsod **„JADRAN“** terpentinovno čistilo za čevlje, ker je najboljše. Ako čistite čevlje edino le z »Jadran« kremo, si prihranite mnogo denarja. Vaši čevlji ne razpokajo, ostanejo mehki in trpežni.

Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina

Gaspari & Fanninger, Maribor, Aleksandrova cesta št. 48

ZASTONJ

ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovnostiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi

Jugometalija

r. z. z. o. z.

splošna kovinska industrija

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18

Telefon šte. 729.